

GIEDRĖ BARKAUSKAITĖ

Vytauto Didžiojo universitetas

ŠALIŲ CHOREOGRAFIJOS ĮTAKA LIETUVIŲ CHOREOGRAFINIAM FOLKLORUI

Straipsnyje analizuojami lietuvių ir nelietuviškos kilmės šokiai, šokami Lietuvoje, trumpai aptariamas jų choreografinis atlikimas. Šio darbo tikslas – nagrinėjant autentišką liaudies choreografiją, išskirti nelietuviškos kilmės šokius. Nagrinėjant etninius ir kitų Europos tautų šokius, iškeliama jų savitarpio santykio problema, kuri dar palyginti menkai ištyrinėta. Darbo uždaviniai – aptarti lietuvių liaudies choreografijos ypatumus naudojantis rašytiniais bei archyviniais šaltiniais; atskleisti, kokį poveikį kitų tautų šokiai darė lietuvių liaudies choreografijai. Darbe naudojami analizės, lyginimo, apibendrinimo metodai.

Raktiniai žodžiai: choreografija, lietuvių šokiai, šokiai – skoliniai, folkloras.

Istorinės žinios apie lietuvių choreografiją

Norėdami atsakyti, kokia buvo kitų tautų šokių įtaka lietuvių choreografijai, reikėtų pirmiausiai žinoti, kuo ypatinga ir išskirtinė autentiška pati lietuvių choreografija. Tačiau atsakyti į šį klausimą nėra visiškai paprasta. Choreografijos istorija žengė drauge su žmonijos istorija. Pasak religijotyrininko G. Beresnevičiaus: “dar prieš pradėdamas naudotis kokiais nors įrankiais, žmogus jau naudojosi tobuliausiu instrumentu – savo kūnu. Priešistorės žmogaus “kultūros istorija” būtų ne kas kita kaip šokio istorija” (Beresnevičius, 1997: 100). Nors pirmosios rašytinės žinios apie lietuvių, tiksliau prūsų choreografiją siekia IX amžių, tačiau tiek šio, tiek ir gerokai vėlesnių šimtmečių rašytiniuose šaltiniuose aptinkame tik paminėjimą, kad žmonės šoko, suko ratelius, o kaip liaudies choreografija atrodydavo, žinių nėra.

Seniausieji rašytiniai šaltiniai siekia IX-ą amžių. Pirmąjį pakankamai konkretų liudijimą apie prūsus (890 m.) parengė Wulfstanas (ne visiškai aiški jo tautybė – normanas-danas ar anglosaksas ir kokia socialinė padėtis, tačiau kaip spėjama – pirklys (Toporov, 2000: 222), kurio pasakojimą sudaro dvi dalys: pirmoje trumpai aprašoma kelionė jūra, atvykimo taškas bei geografinės žinios apie šį arealą, o antroje – laidotuvių apeigos. Minima, kad šių apeigų metu “aukštos kilmės žmonės palieka nelaidotus juo ilgiau, kuo daugiau jie turi turtų, kartais iki pusmečio, ir lieka jie

nesudeginti, ir guli ant žemės savo namuose. Ir jam viduje gulint turi būti puotaujama ir žaidžiama, kol jį sudegina” (Wulfstanas, 1996 / 1: 168). Tačiau kokie tai būdavo žaidimai, nėra nurodoma. Vėliau gana išsamiai aprašomos žirgų lenktynės, kurių metu buvo pasidalijamas mirusiojo turtas. Matome, kad viename pirmųjų prūsų paminėjime aptinkamos ir pirmosios choreografinės žinios. Suprantama, kad čia aptinkamas tik pats choreografijos egzistavimo faktas, tačiau detalių aprašų nepateikiama.

Istoriniuose šaltiniuose aptinkama labai skurdžių, fragmentiškų užrašų, kurie leidžia tik suvokti, kad įvairių susiejimų, švenčių, apeigų metu liaudyje buvo šokama. Tačiau pati choreografija, jos specifika negali būti autentiškai rekonstruota.

Kiek išsamesnes žinias apie liaudies choreografiją mums paliko M. Pretorijus (2003 / 3: 317-318), aprašinėjęs XVII a. antros pusės vestuvių papročius, apeigas, Autoriaus knygoje “Prūsijos įdomybės, arba Prūsijos regykla” (1681) aštuntajame skyriuje “Apie jaunuolių sužadėtuves, [arba] kokie dar ir šiais laikais yra Prūsijos nadruvių ir skalvių papročiai” pakankamai smulkiai išdėstomi ne tik vestuvių papročiai. M. Pretorijus gana smulkiai aprašė vyrų šokį *Heydukka*, ir moterų šokį *Szala rutele* (Žalia rūtelė). Šie šokiai yra šokami atskirai, tai skirtingų lyčių, neporiniai šokiai. Pasak išlikusio aprašo - judesiai nėra vikrūs, greičiau priešingai - ramūs, santūrūs. M. Pretorijus paliko ne tik šokių aprašymus, bet ir šokių piešinius, kurie leidžia aiškiau suvokti choreografinę specifiką. Štai kaip autorius rašo apie vyrų šokį: „Apie šokius yra žinoma, kad šalia paprastų lenkiškų šokių jie turi ir vieną prūsišką šokį, kuris vadinamas *Heydukka*. Jį šoka vieni vyrai ir tik pavieniui, lyg pritūpdami, rankas aukštyn pakėlę ir truputį suglaudę, padoria poza šokčiodami, kaip parodyta vario raižinyje. Jie dar ir dainuoja šokdami, pritariant švilpai, timpanui arba būgnui, kartais dūdmaišiui. Šokama tarp trijų skrybėlių, panašiai kaip šokis su žvakidėmis” (Pretorijus, 2003 / 3: 317-318). Autorius aprašo ir moterų šokį: “Be to, ir moterys turi savą šokį, kurį vadinu *Szala rutele* (Žalia rūtelė), pagal dainą, dainuojamą šokant. Jos sustoja po keturias priešais viena kitą ir šoka priešpriešiais, apsisukdamos, galiausiai pasibučiuoja, tūpteli ir išsiskiria...” (ten pat, 318). Pateiktose citatose atkreiptinas dėmesys, kur autorius nurodo ir konstatuoja, jog egzistuoja *saviti* šokiai, taip pat tuo metu buvo šokti ir *lenkiški* šokiai. Tad galime suvokti, kad tuo laiku egzistuojančią choreografiją įmanoma skaidyti į savus „prūsiškus“ / kitų tautų šokius.

Gerokai vėliau - XIX a. O. Glajau aprašuose randame užuominas, kad vietinė choreografija palaipsniui nyksta. Aprašinėdamas Mažosios Lietuvos buitį, jis pastebi:

“Jei nacionaliniai drabužiai dar tik pradėję nykti, tai nacionaliniai šokiai jau yra kone visai išnykę. Kaip ir vokiečiai, lietuvininkai šoka valsą ir galopą, tustepą ir škotą; jie ir juda šokdami kaip vokiečiai, su kaimietišku nerangumu” (Glagau, 1970: 237). Nors iš aprašo negalime susidaryti vaizdo apie pačius šokius, tačiau matome, jog tuo metu šokti įvairiose šalyse žinomi šokiai (*valsas, galopas*, o patys lietuvininkai *šoka kaip vokiečiai*).

Lietuvių choreografijos klasifikacija

Kalbėdami apie tradicinį folklorą, šis datuojamas ir suvokiamas kaip valstietijoje XIX a. pab. – XX a. pr. egzistavęs natūralus reiškiny. Toks pat datavimas būdingas ir liaudies choreografijai. Nors reikia pastebėti, kad pačių aprašų, choreografinės medžiagos rinkinių nėra gausu (nes šis žanras nebuvo vertinamas kaip lietuvišką kultūrą identifikuojantis reiškiny, tad šie nebuvo sistemingai ir kruopščiai renkami). Tačiau išlikusi medžiaga leidžia bent fragmentiškai suvokti to laikmečio lietuviškos choreografijos išskirtinumą. Negalima būtų teigti, kad šiuo metu egzistuoja vieninga choreografinio folkloro klasifikacija, kuri leistų aiškiai ir vienareikšmiškai apibūdinti lietuviškų kūrinių autentiškumą. Kadangi pati choreografija – sinkretiškas reiškiny, apjungiantis judesį, muziką, (dažnai ir) tekstą, egzistuoja įvairių autorių skirtingų kriterijų išryškėjimas.

Vienas jų – choreografės / choreologės E. Morkūnienės lietuvių choreografijos struktūravimas leidžia apžvelgti kūrinių autentiškumą (Morkūnienė, 1982). Autorės leidinyje „Lietuvių liaudies choreografijos bruožai“ išskiriamos pagrindinės keturios grupės: sutartinių šokiai, rateliai, žaidimai, šokiai.

1) *Sutartinių šokiai* buvo šokami dažniausiai moterų. Specifinis sutartinių dainavimo būdas turėjo įtakos ir choreografijai. Nors judesiai yra visiškai nesudėtingi, šokami labai paprastai - paprastuoju žingsniu ar jo variantais, tačiau derinių atlikimas kartu su vokalu, judesių pakeitimas keičiant dainos tekstą, tam tikrose vietose pauzių išlaikymas tiek choreografijoje, tiek vokale daro šiuos etnochoreografinius kūrinius ypatingus. 2) *Rateliai* - buvo labai mėgiami ir populiariūs visuose Lietuvos regionuose. Dažnai ratelius sudarydavo dvi dalys: pirmojoje dalyje šokėjai, ar sustoję bendrame rate, ar sudarę du koncentrinis ratus eina ratu į vieną ar kitą pusę, o antrojoje dalyje sukasi susikabinę poromis (dažniausiai už parankių). Tokie būdavo dažniausiai sutinkami ir populiariausi pavyzdžiai. 3) *Žaidimas* skiriasi tuo, kad kai

kurių kūrinių nelydėdavo nei muzika, nei tekstas arba tekstas tik kalbamas, o žaidėjų judesiai gali būti visai nepriklausomi nuo dainos teksto. Labai dažnai žaidimuose demonstruojama jėga, vikrumas, greitumas, taip išskirdami šią grupę nuo kitų choreografinių kūrinių. 4) *Šokis* - išreikštas ritmiškais judesiais ir turintis nustatytą figūrų nuoseklumą. Dainuojamas tekstas yra nebūtinas, arba gali nieko bendra neturėti su šokio turiniu, nediktuoti šokių judesiams. Pastebima, kad šiai grupei išskirti kūriniai yra vėliausiai susiformavę (Morkūnienė, 1982: 14-44).

Autorės pateikti klasifikacijos aptarimai leidžia pamatyti lietuvių choreografijos įvairiapusiškumą. Taip pat galime pastebėti, kad autorė išskiria choreografijoje žanrinę grupę – *šokius*. Tačiau daugelis autorių, folkloristų, etnologų tiek *choreografijos*, tiek *šokio* sąvokas vartoja sinonimiškai (šiam darbe šios sąvokos taip pat vartojamos sinonimiškai).

Teigiama, kad lietuvių choreografiją apskritai kūrė moterys, dėl to judesiai būdavo santūrūs, ramūs. Tam įtakos turėjo ir moterų kostiumas - ilgas ir sunkus sijonas neleido vystyti kojų judesiams, varžė juos. Nėra mus pasiekusiame folklоре pakankamai duomenų apie karo ar medžioklės šokių buvimą, nors pati veikla buvo propaguojama. Tačiau žemdirbystės tema išties populiari ir įvairiapusiškai atskleidžiama lietuvių choreografijoje (Poškaitis, 1992).

Kitų šalių choreografija Lietuvoje

Choreografijos tyrinėtojai tvirtina, kad Europos tautų choreografinis menas skirtingais laikais įgaudavo tam tikrų skirtingų kultūrų įtaką. Yra išskiriamos tokios laikmečių ir tuo metu vyraujančių tautų grupės: iki XVII a. – italų-ispānų, XVIII a. – prancūzų-anglų, XIX a. – vokiečių ir slavų (Чупко, 1990: 316). Tam tikrų choreografinio folkloro pavyzdžių plėtimasis vykdavo ir vienos tautos areale. Iš geriausių vietinių choreografinių kūrinių daugybės tam tikri šokiai plito visoje teritorijoje, transformavosi, savyje išlaikydami ypatingiausius lokalius variantus, niveliuodavosi ir tapdavo visų vartojamais kūriniais (Чупко, 1990: 320-321).

Lokaliniai tyrimai leidžia pastebėti folkloro vietos savitumus, palyginti platesnio arealo kontekste bei atskleisti autentiškumą ir kitų kultūrų įtaką. Pvz., R. Vitaitė, aiškindamasi Zarasų krašto paveldą, pastebi, kad šis kraštas formavosi veikiamas Rytų ir Vakarų kultūros. Trumpai apžvelgdama šios vietovės choreografiją, autorė mini, kad XIX – XX amžių sandūroje ir kiek vėliau rusų “dniovkose” ir

lietuviškuose vakaruose lietuviai ir rusai šoko *Kazačioką, Karobačką, Kreicpolkę, Sūdmalinį, Ku tu teici* ir kitus šokius (Vitaitė, 2002: 44). Matome, kad išvardintų šokių pavadinimai – latviški, rusiški. Tai galime paaiškinti tuo, kad Zarasų kraštas yra netoli nuo Latvijos, Rusijos, todėl šių šalių šokiai greičiausiai pasiekdavo būtent pasienio kraštą. Pastebime, kad visuose pasienio kraštuose buvo žinomi ir mėgiami nelietuviškos kilmės šokiai, o ilgainiui tokie šokiai paplisdavo plačiau, atsirasdavo įvairiose lietuviškose vietovėse.

Kaip mintą, jog daugiausia informacijos apie lietuvių liaudies šokamąjį meną mes turime iš XIX a. pabaigos – XX a. pirmos pusės. Didžiausia choreografinio folkloro archyvinė medžiaga yra sukaupta Lietuvos liaudies kultūros centre (šiuo metu vadinamas – Lietuvos nacionalinis kultūros centras) Vilniuje, kur saugoma daugiau nei 11 000 choreografinių aprašymų. Analizuodami praėjusių šimtmečių (XIX; XX amžių) užrašytą archyvinę medžiagą, galime aptikti ne vieną nelietuviškos kilmės šokių pavadinimą: *Aleksandruška, Barinia, Bolševička, Čaika, Dirizablis, Galopas, Ispanka, Kazokas, Krakoviakas, Levonicha, Mazurka, Mruczek, Padispanas, Polianka, Vengierka, Zvoščikas* ir daug kitų. Suprantama, kad kaip ir daugelyje šalių, aptinkama daugybė polkų, valsų, kadrilių variantų, kurie ilgainiui tapo neatsiejama liaudies choreografija.

Kartais archyvinėje, bibliografinėje medžiagoje yra išlikę ne tik šokių bet ir jų pavadinimų platus variantiškumas. Pavyzdžiui, angliškos kilmės šokio *Anglėzo* aprašymus yra palikęs tikrai ne vienas užrašinėtojas. Šio šokio pavadinimų yra užrašyta net keletas variantų: *Anglėzas, Inglėzas, Angelčikas, Ingelčikas, Engelčikas, Ingelačikas* ir kiti. Visi užrašinėję *Anglėzą*, teigia, kad šokis buvo greitas, judrus, gyvas.

Pirmasis šį šokį *Ingelčiko* pavadinimu pamini J. Pabrėža 1822 m. Salantuose sakytame pamoksle, smerkdamas vestuvių papročius ir ten šokamus šokius. Štai kaip jis neigiamai atsiliepė apie porinius šokius: “Ingelčiks. Tai vėleis gi tancius yra špėtnas. Nes losnai padūkusi vyrišks su moterišku šokdamu krut, kraipos, dreb ant ciela kūna, rodydamu vienas antram, kaip didžiai maloniai abudu mylis. O ta malonė kūniška jau yra grieku smertelnu, o jei dar prie to atsirand baisūs kūno knibinėjimai ir pasirušiojimai, dar smertelnesnis grieks: o Dieve gelbėk! Jei dar yra kūno pamozojims, jau tai rastumeis smertelniausis grieks” (Pabrėža, 1822, cituojama pagal Poškaitį, 1992: 93).

Kitas autorius - H. Gegužinskis - aprašęs aštuonis šokius, kuriuos rinko Ratnyčios, Merkinės, Seirijų, Alytaus apylinkėse ir 1867 m paskelbęs “Tygodnik illustrowany” tarp įvairių lietuviškų šokių (*Sukčius, Kepurėlė, Skepetėlė* ir kt.) taip pat pamini ir *Anglėzq*: “Anglėzas nustotas šokti prieš keletą metų. Jį šokdavo tik trys šokėjai, t. y. dvi merginos ir vienas vaikinai, arba atvirkščiai. Šokėjai sustodavo taip, kad sudarytų trikampį. Pradedą vaikinai, žengdamas tris žingsnius pirmyn prie jam iš dešinės esančios merginos, žengia atgal ir vėl priėjęs vieną kartą apsisuka su ja kaip Mazurkoje, po to iš karto apsisuka taip pat ir su kita mergina. Apsisukęs grįžta į savo vietą ir viską pakartoja dar kartą, tik suktis pradeda su iš kairės esančia mergina. Tokiu būdu iš eilės šoko kiekvienas šokėjas, einant pasauliui. Visa tai pakartodavo tris kartus ir baigdavo Sukčiumi, šokamu trijų žmonių” (cituojava pagal Poškaitį, 1992: 96).

Atkreiptinas dėmesys, jog vieno šokio apraše taip pat galima aptikti informacijos, jog tuo metu šokta ir lenkiška *Mazurka*, su kuria lyginami *Anglėzo* atlikimo judesiai.

Detaliau nagrinėjant pačią šokių, kurių pavadinimai nelietuviškos kilmės, choreografiją, ne viename kūrinys aptiksime judesius, žingsnių derinius, būdingą lietuviškai choreografijai. Didelė dalis tokių šokamųjų kūrinių stilistika neišsiskyrė iš lietuviškos choreografijos. Tik pats šokio pavadinimas būdavo pasiskolintas. Nelietuviškos kilmės šokiai prisitaikydavo prie lietuvių liaudies choreografijos poreikių - būdavo keičiami, pritaikomi prie būdingo lietuvių liaudies šokių atlikimo: supaprastinami judesiai, pritaikomas muzikos tempas. Kai kuriuose nelietuviškos kilmės šokuose galime pastebėti savotišką raidą, kai palaipsniui iš jų “atsisojami” svetimo krašto derinių ypatumai, nebelieka būdingų tam tikrai vietai judesių, kaip pavyzdžiui: *rakto, balandėlių* ar pan.

Kartais apie nelietuvišką šokio kilmę pasakydavo tik pats šokio pavadinimas, o choreografinis atlikimas visiškai nesiskirdavo nuo autentiškų lietuvių šokių.

Ilgainiui masinius šokius pakeitė poriniai šokiai. Poriniai šokiai, kaip teigiama, Lietuvoje yra vėlyvas reiškinys, kuris labai sunkiai skynėsi kelią, nes tam stipriai prieštaravo Bažnyčia. Iš svetur atkeliavęs valsas, polka, kadriliai ir kiti, labai pagreitino porinių šokių vystymąsi. Galime pamatyti, kad porinio šokio atsiradimas plito dėka nelietuviškos kilmės šokių. Taip pat teigiama, kad atsiradęs porinis šokis pagreitino pačių šokių tempą - šokiai tapo greitesni, o judesiai - judresni, guvesni.

Dauguma nelietuviškos kilmės šokių lietuvių liaudį pasiekdavo nusižiūrėjus bajorijos baliuose šokamus šokius.

Lietuvių liaudies choreografijoje galime aptikti ne tik artimiausių kaimyninių tautų šokių, bet ir tokių šokių, kurių gimtinė yra gerokai nutolusi nuo Lietuvos.

Grįžtant prie choreografinio folkloro archyvinės medžiagos, matome, kad iš išvardintų nelietuviškos kilmės aprašytų šokių, dažniausiai aptinkamas šokis – Krakoviakas. Aprašyti net 125 šio šokio variantai, kurie buvo šokami beveik visoje Lietuvoje. Nė vienas šokis skolinys nebuvo toks populiarus. Net lyginant su lietuviškos kilmės choreografiniais kūriniais - nėra nei vienas kūrinys palikęs tiek daug aprašytų variantų, kaip minėtas šokis.

Detaliau nagrinėjant minėtą lenkišką šokį, matome, kad jį dažnai lydėdavo ir dainuojamasis tekstas. Vienais atvejais lietuviškas dainuojamasis tekstas buvo tik muzikinio ritmo pakaitalas (tais atvejais, kai nebūdavo muzikantų), todėl net tą patį dainos tekstą galima atrasti ir kaip kitų lietuviškų šokių palydovą. Kitais atvejais tekste minimas ir šokio pavadinimas:

- 1) *Bernai šoko Krakoviaką,*
Penkios mergos kampe šneka. KS 50 – 19(1)
- 2) *Duok, mergyte, baltą ranką,*
Šoksim mudu Krakoviaką. KS 50 – 19(2)
- 3) *O tai šoksim Krakoviaką,*
Tegu bernai kampe šneka.
Pastovės, pašnekės,
Krakoviaką šokt pradės. KS 50 – 27(5)
- 4) *Grajis ruskis ir poliakas,*
Tancavosim Krakoviaką. KS 50 – 45(4)

Akivaizdu, kad dainuojamasis tekstas buvo skirtas Krakoviako šokiui. Kiti šokio tekstiniai palydovai nusakydavo šokio svarbą, aktualumą. Aptinkama ir nelietuviškų tekstų, lydinčių šį šokį. Tuometinis *Krakoviako* šokis - madingas ir jį turėjo mokėti šokti kiekvienas:

- 1) *Ruskij, nemec i poliak*
Tancevali Krakoviak.
A ja tože ne durak,
Ja tancuju Krakoviak. KS 50 – 47(1)
- 2) *Nemci, ruski i poliaki*

Tancevali Krakoviaki.

Eti latyšī duraki,

Neumejut Krakoviaki. KS 50 – 49(4)

Analizuojant šokio choreografiją, matome, kad šokis dažniausiai susidėdavo iš dviejų, rečiau – iš trijų dalių, kurių paskutinioji turėdavo būti polka. Pirmos šokio dalys skirtingose vietovėse šokamos įvairiai, kurių būdingiausios būdavo šios: rato mažinimas ir didinimas, rankų supimas, vaikščiojimas poromis tai į vieną, tai į kitą pusę. Daugelyje užrašytų *Krakoviako* variantų šokio atlikimas buvo visiškai sulietuvėjęs. Bet aptinkama ir nelietuviškų choreografinių judesių: aprašyta šokama būdinga *balandėlių* figūra, atliekama valspolkė su vyro priklaupimu ant vieno kelio, o mergina valspolkės žingsniu “apšokdavo” (t. y. apeidavo aplink) vyrą.

Detaliai analizuotas lenkiškos kilmės šokis *Krakoviakas* iš tiesų buvo lietuvių mėgiamas, šokamas ir labai populiarius, palikęs beveik pusantro šimto aprašymų variantų. Minėtas šokis ir kiti nelietuviškos kilmės šokiai įsiliedavo į lietuvišką liaudies choreografinę terpę, pajvairindami susijimuose šokamus šokius. Net ir dabar, šiomis dienomis egzistuojančiuose tradiciniuose folkloriniuose ansambliuose, kurie bando atkartoti autentišką liaudies šokamąjį, dainuojamąjį, grojamąjį meną, jų koncertiniuose repertuaruose aptinkamas šis šokis bei daugelis kitų choreografinių skolinių lietuviško liaudiško meno kontekste.

Išvados

Nors choreografija lydi žmonių gyvenimus tūkstančius metų, lietuvių choreografija daugiausiai duomenų paliko iš paskutiniųjų (XIX a. pab. - XX a.pr.) šimtmečių. Lietuvių choreografija niekada nebuvo uždaras reiškinys. Senieji rašytiniai (nors ir fragmentiški) paminėjimai apie lietuvių choreografiją leidžia suvokti, jog skirtingais laikotarpiais šokami, žinomi įvairių kitų tautų šokiai.

Aprašytoje choreografijoje gausu skolinių – kitų tautų šokių, atkeliavusių ir vienais atvejais pritapsių, kitais atvejais – pakeitusių lietuvišką choreografiją. Nelietuviškos kilmės šokiai paspartino porinių šokių paplitimą, taip pat pagreitino pačios choreografijos tempą, pajvairino šokių žingsnius. Sudėtingesnių judesių atliekami nelietuviškos kilmės šokiai buvo aptinkami rečiau, o paprastesni, nesudėtingi to paties šokio variantai būdavo paplitę kur kas platesnėse teritorijose.

Detaliai nagrinėtas lenkiškos kilmės šokis *Krakoviakas* buvo žinomas ir šokamas beveik visoje Lietuvoje. Tokio populiarumo susilaukė nedaugelis šokių skolinių. Aprašyti šio šokio variantai pakankamai skirtingi, įvairūs. Kiekvienoje vietovėje *Krakoviakas* prisitaikydavo prie vietinio choreografinio skonio bei tuo pačiu kiek keisdavo įprastą lietuvišką šokį. Kiekvienas tiek lenkiškos, tiek kitų tautų šokis pajvairindavo lietuvišką choreografiją tuo pačiu prisitaikydavo prie lietuviškų choreografinių manierų.

Literatūra ir šaltiniai

- Beresnevičius G., 1997, *Religijotyros įvadas*, Vilnius, Aidai.
- Glagau O., 1970, Lietuvninkų buitis ir būdas. - *Lietuvninkai*, Vilnius, 228-255.
- Morkūnienė E., 1982, *Lietuvių liaudies choreografijos bruožai*, Vilnius, Mokslas,
- Poškaitis K., 1992, *Liaudies choreografija*, Vilnius, LLKC,
- Pretorijus M., 2003, Prūsijos įdomybės, arba Prūsijos regykla, *Baltų religijos ir mitologijos šaltiniai*, Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 2003 / 3. – 228-323.
- Toporov V., 2000, *Baltų mitologijos ir ritualo tyrimai*, Vilnius, Aidai.
- Vitaitė R., 2001, Zarasų krašto paveldo bruožai, *Liaudies kultūra*, Vilnius, LLKC, 2001 / 1 – 41-45
- Wulfstano pasakojimas. Wulfstano pranešimas apie kelionę per Prūsiją apie 890-893 // *Baltų religijos ir mitologijos šaltiniai*, Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996 / 1 –164-169.
- Чурко Ю. М., 1990, *Белорусский хореографический фольклор*, Минск, Вышэйшая школа.
- LNKC – Lietuvos nacionalinio kultūros centro choreografinio folkloro skyriaus archyvinė medžiaga.

INFLUENCE OF COUNTRIES' CHOREOGRAPHY ON LITHUANIAN CHOREOGRAPHIC FOLKLORE

Summary

The article analyses the dances of Lithuanian and non-Lithuanian origin performed in Lithuania and describes their choreographic performance. The aim of the research is to distinguish the dances of non-Lithuanian origin while analysing authentic folk

choreography. The analysis of ethnic and foreign dances raised the problem of their interrelation, which has been relatively weakly analysed. The research objectives are: to discuss the peculiarities of Lithuanian folk choreography using written and archive sources; to reveal the influence of other nations' dances on Lithuanian folk choreography. The methods used in the research are: analysis, comparison and generalisation.

Though choreography has been present in people's lives for thousands years, most data on Lithuanian choreography dates back to the end of the 19th and the beginning of the 20th century. The description of choreography contains many borrowings: the names of foreign dances which in some cases entered Lithuanian choreography, in other cases replaced it. The dances of non-Lithuanian origin raised the popularity of partner dances as well as the general pace of choreography and the variety of steps. Every foreign dance added variety to Lithuanian choreography, but was also adapted to Lithuanian choreographic manners. Polish dance *Krakowiak* was analysed in details. There is a vast number and variety of the collected and described variants of this dance, which was known and danced in almost entire Lithuania. Few foreign dances reached the popularity of this level.

Key words: choreography, Lithuanian dances, dances borrowings, folklore.